

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/13/2024
Identifikačné číslo spisu: 7918201318
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:7918201318.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom Prievozská 2, Bratislava, IČO: 35 724 803, zast. Remedium Legal, s. r. o., so sídlom Prievozská 2, Bratislava, IČO: 53 255 739, proti žalovaným: 1/ M. K., nar. A. a 2/ I. Q., nar. A., obaja bytom R., žalovaný 1/ zastúpený: Občianske združenie Centrum správnej pomoci Košice, so sídlom Tomášikova 3, Košice, IČO: 51 847 124, o zaplatenie 34.749,14 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 17Csp/48/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 2. marca 2023 sp. zn. 5CoCsp/28/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 2. marca 2023 sp. zn. 5CoCsp/28/2022 z r u š u j e a v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. októbra 2019 č. k. 17Csp/48/2018-167 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, prvý v poradí“ alebo „rozhodnutie okresného súdu, prvé v poradí“) žalovaných 1/ a 2/ zaviazal povinnosťou spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 34.749,14 eur, zmluvný úrok vo výške 1.244,51 eur, zákonný úrok z omeškania vo výške 23,45 eur, zmluvný úrok vo výške 5,12 % ročne zo sumy 34.749,14 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, zákonný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 34.749,14 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, zákonný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.244,51 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, náklady dražby vo výške 1.936,52 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvá výroková veta). Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalovaným (druhá výroková veta).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že konal o žalobe pôvodného žalobcu Československá obchodná banka, a. s., IČO: 36 854 140, ktorý sa žalobou domáhal zaplatenia v petite žaloby uvedenej sumy a náhrady trov konania. Okresný súd na návrh pôvodného žalobcu uznesením z 30. augusta 2018 č. k. 17Csp/48/2018-79 pripustil zmenu strany sporu na strane žalobcu; do konania namiesto pôvodného žalobcu vstúpila obchodná spoločnosť EOS KSI Slovensko, s. r. o.

1.2. Po vykonanom dokazovaní okresný súd žalobe v plnom rozsahu vyhovel konštatujúc preukázanie uplatneného nároku aj v o vzťahu k výške uplatneného nároku, dodržania zákonných podmienok pre zosplatnenie pohľadávky podľa § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka a platnosti postúpenia pohľadávky. Reagujúc na námietku žalovaných okresný súd dospel k záveru o tom, že uplatnený nárok nie je premlčaný.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 18. marca 2021 č. k. 5CoCsp/42/2020-223 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) rozsudok okresného súdu, prvý v poradí, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

2.1. Odvolací súd v zrušujúcom uznesení dospel k záveru, že konanie, v ktorom bolo rozhodnutie okresného súdu vydané, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania. Mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil žalovaným vznesenú námietku premlčania; správne aplikoval § 103, § 565, § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, tieto však nesprávne interpretoval a vyvodil z nich nesprávne právne závery o právach a povinnostiach týkajúcich sa strán sporu. V prejednávanvej veci bolo potrebné predovšetkým ustáliť, pre nesplnenie ktorej splátky sa stal zročným celý dlh; ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je premlčaný, tento svoj záver vyslovil predčasne. Odvolací súd sa tiež zaoberal platnosťou postúpenia pohľadávky podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a prípadnou existenciou neprijateľných zmluvných podmienok.

2.2. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie povinnosť opakovane sa zaoberať vznesenou námietkou premlčania; vyhodnotiť platnosť, prípadne rozsah postúpenia pohľadávky a aktívnu legitimáciu žalobcu; posúdiť prijateľnosť zmluvných podmienok a a ž n a základe záverov z uvedeného vyplývajúcich vyhodnotiť vykonané dokazovanie a vo veci nanovo rozhodnúť a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť.

3. Okresný súd rozsudkom zo 16. novembra 2021 č. k. 17Csp/48/2018-297 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, druhý v poradí“) prvou výrokovou vetou konanie v časti o zaplatenie sumy 10.500 eur a sumy 1.936,52 eur zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (druhá výroková veta). Žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 32 % (tretia výroková veta).

3.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, druhého v poradí vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal rozhodnutia, ktorým by súd uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 34.749,14 eur, zmluvný úrok v o výške 1.244,51 eur, zákonný úrok z omeškania vo výške 23,56 eur, zmluvný úrok vo výške 5,12 % ročne zo sumy 34.749,14 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, zákonný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 34.749,14 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, zákonný úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.244,51 eur od 21. 03. 2015 do zaplatenia, náklady dražby vo výške 1.936,52 eur a náhradu trov konania. Zo žaloby vyplýva, že žalobca nárok uplatňoval ako nárok z nesplateného úveru poskytnutého právnym predchodcom žalobcu na základe Zmluvy o poskytnutí úveru reg. č. XXXXXX, na základe ktorej bol žalovaným poskytnutý úver vo výške 35.000 eur. Právny predchodca úver z dôvodu nesplácania zosplatnil k 16. marcu 2015; po vyhlásení predčasnej splatnosti žalovaní úver nesplácali a nevykonali žiadnu úhradu. Žalobca tiež uplatnil sumu 1.936,52 eur ako nákladov (neúspešnej) dražby, ktoré žalobca uhradil dražobnej spoločnosti.

3.2. Žalovaní v priebehu konania so žalobou nesúhlasili, namietali existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, namietli premlčanie nároku a mali za to, že žalobca (po pripustení zmeny v osobe žalobcu) nie je v spore aktívne vecne legitimovaný.

3.3. Okresný súd vec právne posúdil podľa § 497 a § 504 Obchodného zákonníka; aplikoval § 52 ods. 1 - 4, § 524 ods. 1, ods. 2, § 53 ods. 9, § 565, § 100 ods. 1, § 101, § 103 Občianskeho zákonníka, § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z. z.“). Prvou výrokovou vetou súd prvej inštancie konanie zastavil v žalobcom späťvzatej časti za aplikácie § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“); dôvodom späťvzatia bolo úspešné

vykonanie záložného práva žalobcom, na základe ktorého došlo k čiastočnému uspokojeniu pohľadávky vo výške 10.500 eur a časti nákladov spojených s výkonom dražby vo výške 1.936,52 eur.

3.4. Súd prvej inštancie právny vzťah medzi žalobcom a žalovanými posúdil ako zmluvu o úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, n a ktorý s a ustanovenia zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“) nevzťahujú; ide o vzťah spotrebiteľský a podlieha režimu spotrebiteľského práva podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu a žalovaní uzavreli 1. júla 2013 zmluvu o úvere č. XXXXXX a zároveň uzatvorili s o žalovanými ako dlžníkmi a R. K. ako záložcom zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Na základe zmluvy o úvere bol žalovaným poskytnutý úver vo výške 35.000 eur; žalovaní neplnili svoje povinnosti zo zmluvy a svoj záväzok splatili len čiastočne.

3.5. Skúmajúc aktívnu vecnú legitímáciu súd prvej inštancie poukázal na § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z., ktorý upravuje podmienky, resp. predpoklady pre platné postúpenie pohľadávky banky. Uvedenými predpokladmi sú, že pohľadávka je už splatná, a to za predpokladu predchádzajúcej písomnej výzvy banky a skutočnosti, že klient banky je napriek výzve nepretržite dlhšie ako 90 dní v omeškaní. Tieto predpoklady musia byť kumulatívne splnené v čase postúpenia pohľadávky. Ak by tieto predpoklady splnené neboli, išlo by o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčené. Išlo by o neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

3.6. Súd prvej inštancie mal z a to, ž e žalobca preukázal, ž e jeho právny predchodca žalovaných upozornil, že sú v omeškaní so splácaním pohľadávky banky výzvou z 15. októbra 2014 s tým, že ich dlh z omeškaných splátok k 14-temu októbru 2014 predstavuje 738,51 eur. Uvedenou výzvou žalovaných upozornil na možnosť vyhlásenia úveru za splatný v celom rozsahu. Žalovaní výzvu prevzali dňa 20. októbra 2014. Z oznámenia o zosplatnení úveru z 21. marca 2015 vyplynulo, že právny predchodca žalobcu uvedeným listom žalovaným oznámil, že vyhlásil celý úver dňom 20. marca 2015 za splatný. Z vykonaného dokazovania tak pre okresný súd vyplynulo, že právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru dňom 20. marca 2015 a mohol tak urobiť len pre omeškanie splátky splatnej 20. novembra 2014, najskôr tak mohol urobiť 21. februára 2015 a najneskôr dňa 19. marca 2015, kedy sa stala splatnou ďalšia splátka; úver však právny predchodca zosplatnil 20. marca 2015. Z uvedeného okresný súd vyvodil, že nedošlo k platnému zosplatneniu úveru a právny predchodca žalobcu nemohol v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. postúpiť nesplattnú pohľadávku na žalobcu. Žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný v spore. Z uvedeného dôvodu okresný súd zamietol žalobu v prevyšujúcej časti, v ktorej konanie pre späťvzatie nezastavil.

3.7. Nad rámec uvedených dôvodov okresný súd dodal, že žalobu by v prevyšujúcej časti zamietol aj v dôsledku premlčania uplatneného nároku, a teda v prípade, ak by žalobca preukázal, že došlo k platnému zosplatneniu úveru. Okresný súd vychádzal z toho, že žalobca vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru dňom 20. marca 2015, a teda mohol tak urobiť len pre omeškanie splátky splatnej dňa 20. novembra 2014. Úver zosplatnil dňom 20. marca 2015. Pri posudzovaní začiatku plynutia premlčacej doby vo vzťahu k zosplatneniu celého zostatku pohľadávky bolo potrebné najprv ustáliť, pre nespĺnenie ktorej splátky vzniklo veriteľovi právo požadovať zapltenie celej pohľadávky. Vo vzťahu k celému zostatku pohľadávky podľa názoru okresného súdu premlčacia doba začala plynúť dňa 21. februára 2015, a teda deň po uplynutí trojmesačnej doby odo dňa 20. novembra 2014, kedy nastala splatnosť splátky, ktorá zosplatnenie vyvolala a uplynula by dňa 21. februára 2018. Nakoľko žaloba bola súdu doručená dňa 20. marca 2018, bola podaná po uplynutí trojročnej premlčacej doby. V prípade, že by súd v prevyšujúcej časti žalobu nezamietol z dôvodu absencie aktívnej vecnej legitímácie, žalobu by zamietol aj z dôvodu premlčania.

4. Krajský súd rozsudkom z 2. marca 2023 č. k. 5CoCsp/28/2022-384 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a III. potvrdil (prvá výroková veta); žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v plnom

rozsahu (druhá výroková veta).

4.1. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1 CSP. Za dôvodný považoval žalobcom uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP z dôvodu nesprávnej aplikácie právneho predpisu; uvedené nič nemení na závere, že došlo k premlčaniu žalobcom uplatneného nároku, aj keď na základe iných skutočností.

4.2. Odvolací súd poukázal na závery vyplývajúce z rozhodnutí najvyššieho súdu, podľa ktorých sa veriteľ na súde môže po prvý raz domáhať svojho práva v prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Práve tento deň je najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz; tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu.

4.3. V konkrétnostiach prejednávanej veci odvolací súd uzavrel, že pre všetky splátky, ktoré vyhláseniu mimoriadnej splatnosti predchádzali, plynú v súlade s § 103 Občianskeho zákonníka samostatná trojročná premlčacia doba. Splátky, ktorých splatnosť nastala do 19. marca 2014 (správne má byť 2015 - poznámka dovolacieho súdu) sa premlčali samostatne, podľa toho, ako sa stávali splatnými. S prihliadnutím na skutočnosť, že žaloba bola podaná na súd 20. marca 2018, vo vzťahu k všetkým splátkam splatným do 19. marca 2014 (správne má byť 2015 - poznámka dovolacieho súdu) došlo k premlčaniu.

4.4. Odvolací súd zdôraznil, že premlčacia doba predčasne zosplateného dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy začína plynúť s poukazom na § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka až uplynutím troch mesiacov od zročnosti splátky, ktorá vyvolala zosplatenie dlhu. Z obsahu spisu bolo zrejmé, že zosplatenie vyvolala nezaplatená splátka z 20. septembra 2014, ktorá musela splniť podmienky určené v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Prvýkrát žalobca mohol zosplatiť pohľadávku a uplatniť si právo zo zosplatennej pohľadávky 21. decembra 2014. V danom prípade tak vo vzťahu k celému zostatku pohľadávky premlčacia doba začala plynúť 21. decembra 2014; nasledujúci deň po uplynutí trojmesačnej lehoty odo dňa 20. septembra 2014, kedy nastala splatnosť splátky, ktorá zosplatenie vyvolala a uplynula dňa 21. decembra 2017. Ak žaloba bola podaná na súd 20. marca 2018, bola podaná oneskorene. Odvolací súd tak potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj keď na základe iných dôvodov, pre ktoré žalobu zamietol okresný súd. Vo vzťahu k týmto záverom poukázal na vlastnú rozhodovaciu prax (rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/10/2020, 5Co/189/2019, 3Co/192/2019) a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/224/2021.

4.5. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP; žalovaným, spore v plnom rozsahu úspešným, priznal voči neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Pokiaľ žalobca uplatnil dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 písm. a) CSP, tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa krajský súd odklonil o ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to v otázke plynutia premlčacej doby v spotrebiteľských sporoch, t. j. odkedy začína v spotrebiteľských sporoch plynúť premlčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok.

5.2. Poukázal na obsah rozhodnutia súdu prvej inštancie a potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu. Z jeho odôvodnenia vyvodil, že krajský súd považoval odvolaciu argumentáciu, ktorou žalobca namietal splnenie všetkých podmienok pre platné vyhlásenie mimoriadnej splatnosti za dôvodnú, nakoľko bez akéhokoľvek bližšieho vysvetlenia konštatoval platné vyhlásenie mimoriadnej splatnosti. Rozsudok

okresného súdu však odvolací súd potvrdil z dôvodu premlčania s úplne iným právnym posúdením plynutia premlčacej doby, než uviedol okresný súd.

5.3. Dovolateľ v dovolaní poukázal na konštatovanie odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí, ktorý uzavrel, že zosplatenie vyvolala nezaplatená splátka z 20. septembra 2014, ktorá musela splniť podmienky určené v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. K uvedenému dovolateľ namietol, že nie je zrejmé, akým spôsobom sa krajský súd dopracoval k záveru, že zosplatenie mala vyvolať splátka, s ktorou boli žalovaní v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti v omeškaní viac ako 6 mesiacov. V odôvodnení rozsudku krajského súdu sa nenachádza žiadne presvedčivé odôvodnenie ani právne posúdenie, na základe akých právnych predpisov súd urobil tento záver a nenachádzajú sa v odôvodnení ani akékoľvek myšlienkové pochody, na základe ktorých by bolo možné pochopiť záver súdu. Arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť tohto záveru prehlbuje skutočnosť, že uvedené právne posúdenie má vyplývať z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, avšak takýto záver zo žiadneho z citovaných rozhodnutí nielenže nevyplýva, ale záverom najvyššieho súdu odporuje.

5.4. Pokiaľ odvolací súd poukázal na závery vyslovené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021 dovolateľ zdôraznil, že najvyšší súd v tomto rozhodnutí ani v iných rozhodnutiach (sp. zn. 7Cdo/347/2021, 7Cdo/268/2020, 1Cdo/53/2021 a 2Cdo/332/2021) takýto záver nevyslovil, keď konštatoval, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky. Zo záverov najvyššieho súdu vyplýva, že zosplatenie sa nevykonáva v žiadnom prípade pre najstaršiu splatnú splátku. V rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/224/2021 najvyšší súd rozhodoval za takého skutkového stavu, kedy veriteľ zosplátnil úver podaním z 23. mája 2016 pre splátku splatnú dňa 25. januára 2016, a teda pre splátku, s ktorou bol dlžník v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti v omeškaní 3 mesiace bez ohľadu na to, či sa dlžník nachádza v omeškaní aj so splátkami splatnými pred januárom 2016, nakoľko splatnosť týchto splátok nastala v zmysle zmluvy samostatne v termíne ich splatnosti. Aj v iných citovaných prípadoch najvyšší súd skutkový stav posudzoval bez ohľadu na to, či v čase zosplatenia bol dlžník v omeškaní s viac ako troma splátkami.

5.5. Dovolateľ v tomto smere uzavrel, že právne závery, na základe ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nevyplývajú, ale mu odporujú. Najvyšší súd Slovenskej republiky v žiadnom svojom rozhodnutí neuzavrel, že splátka, pre ktorú sa vyhlasuje mimoriadna splatnosť, je prvou neuhradenou splátkou úveru a že premlčacia doba začína plynúť uplynutím troch mesiacov od prvej neuhradenej splátky, prípadne, že splátka, pre ktorú sa vyhlasuje mimoriadna splatnosť, je splátkou, ktorá predchádzala výzve podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, resp. akýkoľvek iný dôvod, ktorý mal krajský súd pri určení tejto splátky na mysli, keďže žalobca sa z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu môže len domnievať, na základe čoho krajský súd určil splátku splatnú dňa 20. septembra 2014 za splátku, v dôsledku ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti. Ide totiž o splátku, s ktorou boli žalovaní v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti v omeškaní 6 mesiacov; uvedené odporuje každému z citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu.

5.6. Krajský súd sa tak podľa dovolateľa vo svojom rozhodnutí v otázke plynutia premlčacej doby zosplatennej spotrebiteľskej pohľadávky odklonil o d ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; krajský súd vec nesprávne právne posúdil a nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko svoj odklon o d ustálenej rozhodovacej praxe žiadnym spôsobom neodôvodnil a neodôvodnil, ako určil splátku, pre ktorú došlo (malo dôjsť) k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru.

5.7. Dovolateľ tiež zdôraznil, že jeho právny predchodca vyhlásil mimoriadnu splatnosť podaním z 21. marca 2015; toto bolo žalovanému 1/ doručené 15. apríla 2015 a žalovanej 2/ dňa 13. apríla 2015. Vyhlásenie mimoriadnej splatnosti ako jednostranný právny úkon sa stáva účinným a perfektným právnym úkonom a ž d ň o m oznámenia dlžníkovi; v prejednávacom prípade dňom doručenia jednostranného právneho úkonu žalovaným. Účinnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti sa podľa žalobcu nemôže posudzovať spätne k 20. marcu 2015, t. j. pred vyhotovením, účinnosťou a

perfektnosťou tohto jednostranného právneho úkonu. Podľa názoru žalobcu k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti došlo pre splátku splatnú dňa 20. decembra 2014, nakoľko v čase účinnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti (13. apríla 2015, resp. 15. apríla 2015) boli žalovaní v trojmesačnom omeškaní so zaplatením splátky splatnej dňa 20. decembra 2014 a premlčacia doba tak začala plynúť 21. marca 2015, a teda po troch mesiacoch od splátky, ktorá vyvolala zosplatenie úveru a uplynula dňa 21. marca 2018 - pred podaním žaloby (dovolateľ zrejme chcel uviesť „po podaní žaloby“ - poznámka dovolacieho súdu).

5.8. K uvedenému poukazujúc na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít k otázke nepreskúmateľnosti súdnych rozhodnutí žalobca zdôraznil, že považuje za nesporné, že premlčacia doba v prejednávanej veci neuplynula, žaloba bola podaná n a súde včas. Odvolací súd s a nedôsledne vysporiadal s otázkou účinnosti a perfektnosti právneho úkonu - vyhlásenia mimoriadnej splatnosti a jeho účinky aplikoval spätne nielen od doručenia tohto jednostranného právneho úkonu druhej zmluvnej strane, ale aj spätne o d jeho vyhotovenia, čo žalobca napadol už v podanom odvolaní, avšak odvolací súd sa k uvedenej odvolacej námietke žiadnym spôsobom nevyjadril. Z uvedeného dôvodu považoval napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné.

5.9. Žalobca napokon uviedol, že z rozhodnutí najvyššieho súdu, n a ktoré poukazoval (bod 5.4. tohto rozhodnutia) vyplýva, že premlčacia doba začne plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených troch mesiacov od omeškania uplynula tiež 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát. Nejde tak o prvú omeškanú splátku, ani o splátku, ktorá predchádzala výzve podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ani splátku, s ktorou bol dlžník v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti v omeškaní viac ako 6 mesiacov, ale ide o splátku, s ktorou bol dlžník v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti v omeškaní 3 mesiace.

6. Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol ako nedôvodné, alternatívne aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu potvrdil ako vecne správny.

6.1. Reagujúc na dovoláciu argumentáciu mal za to, že odvolací súd sa pri riešení otázky premlčania neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; vychádzal z výzvy na úhradu pohľadávky z 15. októbra 2014 a vzhľadom k tomu rozhodol, že zosplatenie mohla vyvolať najneskôr splátka predchádzajúca predmetnej výzve, a to nezaplatená splátka splatná dňa 20. septembra 2014. Žalobca tak mohol prvýkrát uplatniť svoje právo zosplatiť pohľadávku dňa 21. decembra 2014, t. j. viac ako 3 roky pred podaním žaloby. Ak by odvolací súd vychádzal z o samotného úkonu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, mimoriadna splatnosť bola vyhlásená dňa 20. marca 2015, pre účinné zosplatenie úveru zo spotrebiteľskej zmluvy musel byť dlžník v omeškaní 3 mesiace so zaplatením splátky a musel byť veriteľom upozornený na uplatnenie tohto práva. Veriteľ mohol vyvolať zosplatenie dlhu najneskôr pre splátku splatnú 20. novembra 2014; omeškanie s ňou 3 mesiace bolo k 20. februáru 2015; premlčanie sa v takom prípade počítalo v zmysle rozhodovacej praxe dovolacieho súdu 3 mesiace od zročnosti splátky, ktorá vyvolala zosplatenie, a teda premlčacia doba začala plynúť 21. februára 2015 a uplynula 20. februára 2018, pred podaním žaloby. V oboch pohľadoch na premlčanie sa nárok žalobcu stal premlčaným pred samotným podaním žaloby. Ak žalobca v odvolacom konaní tvrdil, že k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti došlo pre splátku splatnú dňa 20. marca 2015 žalovaný 1/ mal za to, že k zosplateniu nedošlo platne, keďže pre splátku splatnú 20. marca 2015 neboli splnené podmienky a žalobca nemohol v deň splatnosti splátky považovať splátku za nesplnenú. Žalobca si prispôsobuje a mení svoje tvrdenia ohľadom splátky, ktorá mala vyvolať zosplatenie podľa aktuálnej rozhodovacej praxe, keď až v podanom dovolaní tvrdí, že úver zosplatiť pre nezaplatenú splátku splatnú dňa 20. decembra 2014.

6.2. Žalovaný 1/ napokon poukázal n a skutočnosť, že výzva s upozornením n a možné zosplatenie úveru z 15. októbra 2014 bola doručená 20. októbra 2014; ak veriteľ úver zosplatiť až k 20. marcu 2015 zosplatenie nebolo platné, nakoľko mohol úver zosplatiť do najbližšej nasledujúcej splátky, a teda

zo splátky splatnej dňa 20. novembra 2015; keďže nedošlo k platnému zosplatneniu úveru, nemohla banka v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 563/2001 Z. z. postúpiť nesplatnú pohľadávku na žalobcu a žalobca tak nemôže byť aktívne vecne legitimovaný v spore.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

9. Najvyšší súd opakovane uvádza, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z obsahu podaného dovolania pre dovolací súd vyplýva, že dovolacia argumentácia žalobcu v zmysle zmätočnosťnej vady (§ 420 písm. f) CSP) a vady nesprávneho právneho posúdenia (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) sa prelína. Je však zrejmé, že žalobca v rámci zmätočnosťnej vady namieta nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu; jeho nesprávne skutkové zistenia pokiaľ ide o určenie splátky, pre ktorú sa stal zročným celý dlh vo vzťahu k začatiu plynutia premĺčacej doby a zároveň namieta nesprávne právne posúdenie, pokiaľ ide o záver o premĺčaní uplatneného nároku; odvolací súd podľa názoru dovolateľa vec nesprávne právne posúdil a jeho posúdenie je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu ohľadne plynutia premĺčacej doby.

12. Ak dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodil z § 420 písm. f) CSP, podľa uvedeného ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. Dovolateľ v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietal nesprávne skutkové zistenie odvolacieho súdu, pokiaľ tento uzavrel, že zosplatnenie vyvolala nezaplatená splátka z 20. septembra 2014, ktorá musela splniť podmienky určené v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka; vo vzťahu k uvedenému skutkovému zisteniu (na ktorom odvolací súd založil napadnuté rozhodnutie) dovolateľ namietal arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť tohto záveru najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že tento záver (podľa odôvodnenia napadnutého rozhodnutia) má vyplývať z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, avšak tento záver (podľa názoru dovolateľa) záverom rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odporuje.

14.1. Vo vzťahu k takto formulovanej vade zmätočnosti dovolací súd z obsahu rozsudku súdu prvej inštancie, podaného odvolania a napadnutého rozhodnutia konštatuje nasledovné skutočnosti:

14.1.1. Súd prvej inštancie rozsudok, druhý v poradí, založil na absencii aktívnej vecnej legitímácie žalobcu z dôvodu, že považoval zmluvu uzavretú medzi veriteľom (bankou, postupcom) a žalobcom (postupníkom) za neplatnú z dôvodu, že k postúpeniu pohľadávky došlo v rozpore s § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z.; postupovaná pohľadávka nebola splatná.

14.1.2. Súd prvej inštancie záver o neplatnosti postúpenia pohľadávky pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka) vyvodil z toho, že postupovaná pohľadávka nebola splatná z dôvodu neplatnosti zosplatnenia úveru pre rozpor so zákonom (tu § 565 a § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

14.1.3. Okresný súd uvedený záver ustálil zo skutkových zistení, podľa ktorých a) právny predchodca žalobcu žalovaných (ako dlžníkov v omeškaní) vyzval na zaplatenie omeškaných splátok s upozornením na možnosť zosplatnenia (výzva z 15. októbra 2014); b) túto výzvu považoval za účinnú; c) právny predchodca žalobcu úver zosplatnil dňom 20. marca 2015 a platne tak mohol urobiť len pre splátku splatnú dňa 20. novembra 2014 (pre túto splátku boli splnené podmienky podľa § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka); d) ak právny predchodca vyzval na zaplatenie omeškaných splátok výzvou z 15. októbra 2014, platne zosplatniť mohol do najbližšie nasledujúcej splátky 20. novembra 2014 (súd prvej inštancie nesprávne uviedol 20. novembra 2015 - poznámka dovolacieho súdu); e) ak právny predchodca žalobcu úver zosplatnil k 20. marcu 2015, zosplatnenie bolo neplatné, nakoľko nebolo realizované do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

14.1.4. Súd prvej inštancie napokon uviedol, že ak by aj došlo k platnému zosplatneniu úveru, žalobu by zamietol z dôvodu premlčania uplatneného nároku. K uvedenému dovolací súd uvádza, že toto konštatovanie je nadbytočné a majúce prvky zmätočnosti. Pokiaľ totiž ide o aktívnu vecnú legitímáciu, vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy hmotné právo určuje, či žalobcovi svedčí tvrdené subjektívne právo, inak povedané, či má nárok na plnenie, ktorého sa v konaní domáha; zároveň určuje aj, či žalovaný je tým nositeľom subjektívnej povinnosti, ktorá zodpovedá nároku uplatnenému žalobcom. Vecná legitímácia je jedným z predpokladov úspešnosti v konaní. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie „také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), resp. mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta“ (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/205/2009 z 29. júna 2010). Otázku vecnej legitímácie súd skúma ex offio v každom štádiu konania a jej nedostatok vedie k zamietnutiu žaloby. V prípade záveru o absencii aktívnej vecnej legitímácie je konštatovanie o premlčaní nároku nadbytočné; sama absencia aktívnej vecnej legitímácie je dôvodom pre zamietnutie žaloby (žalobca nie je nositeľom tvrdeného hmotného práva).

14.2. Z odvolania žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že uplatnil odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP; okrem iného namietal nesprávne právne posúdenie pokiaľ ide o platnosť zosplatnenia úveru (tvrdenie, že sa nestotožňuje s právnym názorom súdu, podľa ktorého podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka je na splnenie predpokladov podľa tohto ustanovenia potrebné, aby bol dlžník vyzvaný na úhradu nezaplatenej splátky, s ktorou je v omeškaní viac ako tri mesiace, pričom k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti môže dôjsť len do splatnosti nasledujúcej splátky, po splatnosti ktorej sa výzva postupcu v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka stáva bezpredmetnou); namietal nesprávne právne posúdenie vo vzťahu k posúdeniu premlčania nároku, najmä pokiaľ ide o začatie plynutia premlčacej doby.

14.3. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento považoval za dôvodný žalobcom uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP; (okresný) súd síce použil správny právny predpis, tento však nesprávne aplikoval; uvedené však nič nemení na závere, že došlo k premlčaniu žalobcom uplatneného nároku, aj keď na základe iných skutočností. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu explicitne nevyplýva, v čom považoval právne posúdenie vykonané okresným súdom za nesprávne; či v otázke posudzovania aktívnej vecnej legitímácie alebo v otázke premlčania žalobou uplatneného nároku; v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd venuje iba otázke premlčania, ktoré však, pokiaľ ide o začatie plynutia premlčacej doby, posudzuje odlišne ako okresný súd. Odvolací súd uzavrel, že zosplatnenie vyvolala nezaplatená splátka z 20. septembra 2014 a prvýkrát mohol žalobca zosplatniť pohľadávku a uplatniť si právo zo zosplatnenej pohľadávky 21. decembra 2014. Premlčacia doba podľa názoru odvolacieho súdu začala plynúť dňa 21. decembra 2014 (v deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej lehoty odo dňa 20. septembra 2014, kedy nastala splatnosť splátky, ktorá zosplatnenie vyvolala).

14.4. Uvedené závery odvolacieho súdu považoval dovolací súd za nepreskúmateľné, vzájomne rozporné a tak naplňajúce dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

15. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že odvolací súd nedal odpoveď na odvolaciu otázku, a teda, či žalobcu považoval za aktívne vecne legitimovaného, a teda za nositeľa žalobou uplatneného hmotného práva. Odpoveď na uvedenú otázku je otázkou podstatnou; súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil práve na absencii aktívnej vecnej legitímácie a žalobca tento záver v podanom odvolaní namietal ako výsledok nesprávneho právneho posúdenia.

15.1. V konečnom dôsledku otázku vecnej legitímácie súd skúma v každom štádiu konania, a teda aj odvolací súd v odvolacom konaní.

15.2. Možno sa tak iba domnievať (ako sa domnieva aj dovolateľ v podanom dovolaní), že odvolací súd považoval žalobcu za aktívne vecne legitimovaného na podanie žaloby; o dôvodoch takéhoto (nevysloveného) záveru odvolacieho súdu napadnuté rozhodnutie mlčí. Žalobca napokon s (nevysloveným) záverom odvolacieho súdu ohľadne aktívnej vecnej legitimácie logicky súhlasí; žalovaný 1/ však v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu argumentuje, že z dôvodu, že nedošlo k platnému zosplatneniu úveru, nemohla banka v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. na žalobcu platne postúpiť pohľadávku voči žalovaným; žalovaný 1/ tak naďalej namieta aktívnu vecnú legitimáciu v spore. Odpoveď na podstatnú otázku nedostala žiadna zo strán sporu a nemá ju zodpovedanú ani dovolací súd.

15.3. Absencia odôvodnenia v otázke aktívnej vecnej legitimácie je v prejednávanej veci otázkou podstatnou aj z dôvodu, že od vyriešenia otázky, ktorá z nezaplatených splátok bola splátkou, pre ktorú právny predchodca žalobcu zosplatnil úver, závisí ako posúdenie otázky aktívnej vecnej legitimácie, tak aj posúdenie otázky premlčania.

15.4. Rozhodovacia prax všeobecných súdov sa vyvíjala a j v o vzťahu k zosplatneniu pohľadávky; niektoré súdy striktnie trvali na dodržaní ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka; neboli ojedinelé rozhodnutia, podľa ktorých sa druhá veta ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka (toto právo však môže veriteľ použiť do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky) neuplatňuje, a to z dôvodu možných problémov s doručovaním oznámenia o mimoriadnej splatnosti (predčasného zosplatnenia). Súdna prax ale dospela k záveru, že v spotrebiteľských veciach môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v ustanovení § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky, a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka je podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné. Z ustanovenia § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného vyplýva, že pre tú-ktorú omeškanú splátku môže veriteľ úver zosplatniť len ak sú splnené podmienky vyplývajúce z § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a v prípade splnenia týchto podmienok veriteľ môže úver zosplatniť do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Ak toto právo do splatnosti najbližšej splátky (podľa úverovej zmluvy, jej splátkového kalendára) veriteľ nevyužije, jeho právo na zosplatnenie pre tú-ktorú splátku zaniká. Nič mu však nebráni, v prípade, že dlžník nezaplatí ani ďalšie nasledujúce splátky, vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru pre inú (ďalšiu) nezaplatenú splátku, samozrejme iba v prípade, že podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 53 ods. 9 v spojení s ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka sú splnené aj pre túto nasledujúcu splátku.

15.5. Otázkou práva veriteľa v spotrebiteľských zmluvách žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky s a venoval dovolací súd v rozhodnutí z 15. decembra 2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 4/2021. Dovolací súd v danom prípade, okrem iného, posudzoval právnu otázku, či ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení do 31. decembra 2016 obmedzovalo právo banky postúpiť na tretiu osobu len pohľadávku, ktorá bola v čase postúpenia už splatná. V rámci otázky právneho posúdenia dovolací súd v označenej veci neposudzoval § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. izolovane, ale aj vo vzájomných súvislostiach s § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka. Po citácii § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka uzavrel, že právo veriteľa požadovať zaplatenie celej pohľadávky z dôvodu straty výhody splátok je podľa citovaného ustanovenia obmedzené tak, že veriteľ ho môže použiť najneskôr do splatnosti najbližšej ďalšej splátky.

15.5.1. Vo veci, ktorú posudzoval dovolací súd v konaní pod sp. zn. 5Cdo/36/2020 zo skutkového stavu vyplývalo, že i) k doručeniu právneho úkonu - výzvy na zaplatenie záväzku po lehote splatnosti zo 16. januára 2012 došlo 23. januára 2012; ii) k doručeniu vyhlásenia úveru za predčasne splatný z 23. februára 2012 došlo až 6. marca 2012. Z uvedeného dovolací súd vyvodil, že veriteľ nerealizoval svoje právo na zaplatenie celej pohľadávky v súlade s druhou vetou ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka (toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky).

15.6. Obdobné závery k aplikácii § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zaujal najvyšší súd aj v rozhodnutí z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, keď konštatoval, že „Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 20., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).“

16. Aplikujúc vyššie uvedené závery na prejednávajúcu vec dovolací súd konštatuje, že z napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, ako odvolací súd posúdil okresným súdom konštatovanú absenciu aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, ktoré právne posúdenie žalobca v odvolaní namietal.

16.1. Ak odvolací súd považoval žalobcu za aktívne vecne legitimovaného, musel vec posúdiť z hľadísk § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. v súvislosti so splnením podmienok stanovených v § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka. Keďže platne postúpiť pohľadávku môže banka len v prípade, ak je splatná (po lehote splatnosti alebo na základe „zosplatnenia“ pohľadávky), musel odvolací súd považovať „zosplatnenie“ za súladné s § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka.

16.2. Zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií vyplýva, že zistili omeškanie dlžníkov už pri splatnosti splátky splatnej v septembri 2014 (20. septembra 2014), výzvu na zaplatenie s upozornením na možnosť zosplatnenia z 15. októbra 2014 a právny úkon právneho predchodcu žalobcu, ktorým dlžníkom oznámil zosplatnenie k 20. marcu 2015.

16.3. Ak teda veriteľ úver zosplatnil platne, musel konať súladne s § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka, a teda úver zosplatniť pre splátku, ktorá 1/ bola nezaplatená a 2/ od jej splatnosti uplynuli tri mesiace, 3/ dlžník bol na zaplatenie dlžnej splátky a na možnosť zosplatnenia upozornený a 4/ právo na zosplatnenie veriteľ využil do splatnosti nasledujúcej splátky.

16.4. Z uvedeného ale vyplýva, že záver o tom, ktorá splátka vyvolala zosplatnenie je východiskovým skutkovým zistením k posudzovaniu platnosti zosplatnenia, ale aj k záveru o prípadnom premlčaní nároku (stanovujúc rozhodný deň pre počítanie začatia plynutia premlčacej doby).

16.5. Ak odvolací súd posúdil, že žalobca je aktívne vecne legitimovaný (aj keď akákoľvek argumentácia odvolacieho súdu k tejto otázke absentuje, avšak v prípade absencie aktívnej vecnej legitímácie nebol dôvod na posudzovanie premlčania, keďže absencia aktívnej vecnej legitímácie je sama osebe dôvodom

pre zamietnutie žaloby), z dôvodu, že došlo k platnému postúpeniu pohľadávky (a teda aj platnému zosplateniu), nemohol pri určení začiatku plynutia premlčacej doby vychádzať z iného skutkového zistenia. Inak povedané, je potrebné zistiť skutkový stav a jednotne ho aplikovať na každú posudzovanú právnu otázku. Je zmätočné (a teda nepreskúmateľné), pokiaľ súd pre účely posúdenia platnosti zosplatenia úveru považoval za rozhodnú inú splátku, ako pri posudzovaní premlčania z dôvodu, že ide o tú istú splátku.

16.6. Inak povedané, ak odvolací súd uznal zosplatenie za platné, potom logicky rozhodnou pre posúdenie premlčania nebola splátka splatná dňa 20. septembra 2014 a naopak, ak mal odvolací súd za to, že žalobou uplatnený nárok je premlčaný, lebo splátka, ktorá ho vyvolala bola splátka splatná dňa 20. septembra 2014, nemohol byť úver platne zosplatený, nakoľko pre túto splátku neboli splnené podmienky podľa § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka.

16.7. Práve v uvedenom dovolací súd zistil vnútorný rozpor záverov napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, spôsobujúceho jeho rozpornosť, nepreskúmateľnosť a na základe uvedeného naplnenie dôvodnosti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Záver odvolacieho súdu ohľadne momentu, od ktorého mohla banka svoje právo uplatniť v súdnom konaní je neurčitý; je potrebné rozlišovať právo veriteľa uplatniť v súdnom konaní nárok na zaplatenie splátky, ktorá nebola uhradená v lehote splatnosti (ktorou je v danom prípade splátka splatná dňa 20. septembra 2014), právo (nie povinnosť) zosplatiť úver v prípade omeškania so zaplatením splátky po dobu prevyšujúcu tri mesiace za splnenia podmienok podľa § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka a právom veriteľa uplatniť v súdnom konaní nárok na zaplatenie zosplatennej pohľadávky. Podstatné totiž nie je, pre ktorú splátku mohol veriteľ úver zosplatiť, ale pre ktorú toto právo skutočne realizoval a úver zosplatiť.

17. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Dovolací súd sa preto nemohol zaoberať prípustnosťou (a už vôbec nie dôvodnosťou) dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

18. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP). Odvolací súd v ďalšom konaní opätovne posúdi platnosť zosplatenia úveru vykonaného právnym predchodcom žalobcu a bude sa tak riadne zaoberať odvolacou argumentáciou žalobcu k tvrdenému nesprávnemu právnemu posúdeniu súdom prvej inštancie nielen v otázke včasnosti oznámenia o vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru, ale aj v otázke doručovania tohto oznámenia veriteľa (právnym predchodcom žalobcu) dlžníkom (žalovaným 1/ a 2/) a až po zodpovedaní podstatných otázok ohľadne aktívnej vecnej legitímácie bude posudzovať obranu žalovaných vo vzťahu k namietanému premlčaniu. Iba takým spôsobom odstráni doposiaľ rozporné (a nepreskúmateľné) závery v týchto otázkach.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.